Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. Ч. 146. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 31-го ЛИПНЯ (JULY) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 146. VOL. LXII

КОНГРЕС ПРИЙНЯВ ЗАКОН ПРО ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ

СЕНАТ ПРИЙНЯВ ЗАКОН ПРО ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ НА СУМУ 1,363,000,000 ДОЛЯРІВ ДЛЯ КОРПОРАЦІЙ І ПРИВАТНИХ ОСІБ

Вашингтон. — Сенат закінчив довгу боротьбу в Конґресі за податковий закон, приймаючи його більшістю 61 до 26 голосів та зменшуючи федеральні податки на суму 1,363,000,000 долярів. За цим законом голосували 42 республіканські і 19 демократичних сенаторів, а проти нього 22 демократи, три республіканці і один незалежний сенатор Вейн Морс. Це найбільша зміна загального податкового закону впродовж кількадесятьох років. Цей закон вже узгіднений із подібним законопроєктом Палати Репрезентантів і він іде до підпису президента Айзенгавера. В Сенаті була опозиція проти прийняття полегш для власників акцій, але її сенатська більшість перемогла і власники акцій матимуть зменшені податки від своїх акцій, які вже й так оподатковані в корпораціях. Цей новий податковий закон дасть полегші також і мільйонам приватних податковців, бо менші податки платитимуть ті родини, які матимуть більші видатки на лікування, матері, які мусять працювати для підтримки своїх дітей; особи, що живуть із емеритур і фармери, які видають більші суми на консервацію своєї ріллі. Менші податки платитимуть і ті підприємці, які матимуть втрати в своїх підприємствах і які видають гроші на розвиток своїх підприємств. В загальному, ці податкові полегші діють вже від 1 січня цього року, і податковці вже в найближчому році відчують добродійство цього закону, коли платитимуть податок за 1954 рік. Прийняття цього податкового закону зменшить податки на суму коло 7,000,000,000 долярів, разом із попередньою редукцією податків, яка вже діє на основі попередніх законів, прийнятих давніше Конґресом (автоматичне скасування податків від надмірних прибутків корпорацій та зменшення на 11 відсотків податку від особистих прибутків) Президент Айзенгавер уважав прийняття податкового закону за „наріжний камінь" всієї своєї програми, яку він предложив Конґресові. Інші важні законопроєкти Айзенгавера — допомога фармерам для підтримки цін на їхні продукти, будівельна програма, законопроєкт про боротьбу з підривними елементами, допомога закордонові, соціяльне забезпечення, — ще ждуть на своє прийняття Конґресом.

Вікс і Мічелл про економічну поправу

Вашингтон. — Сенатор торгівлі Сінклер Вікс заявив на пресовій конференції, що в другій половині цього року буде господарська поправа і зменшення числа безробітних, бо уряд видає на будову нових кораблів і направу старих 385,000,000 долярів. Уряд вже тепер робить багато контрактів, які мали бути здійснені в пізніших місяцях, щоб заохотити й приватні фірми до більших інвестицій та збільшення продукції і зменшеня числа безробітних. Подібно заявив на пресовій конференції і секретар праці Джеймс П. Мічелл, твердячи, що багато знаків вказують на те, що економіка країни стоїть перед скоком вгору. Мічелл твердить, що вже в вересні і жовтні цього року зменшиться число безробітних. Він твердить, що в червні число безробітних не дійшло до тієї суми, яку передбачалося. Вікс заявив, що уряд починає свідомо діяти в тому напрямку, щоб збільшити продукцію, приспішуючи роблення контрактів. Робить це уряд при допомозі найбільшої будови під час мирного часу кораблів, а також збільшує федеральну допомогу на побудову шляхів і летовищ у цій країні. Уряд заохочує також приватні фірми різними полегшами до збільшення кораблів, даючи їм також і федеральну допомогу.

В Ню Йорку зростає злочинність серед малолітніх

Ню Йорк, Н. Й. — Посадник міста Ню Йорку Роберт Ф. Ваґнер на річному обіді Товариства Поліційних Начальників заявив, що в цьому місті сильно зростає кількість злочинів, поповнюваних малолітніми. В першій половині цього року кількість цих злочинів зросла на 17.2 відсотка в порівнянні з тим самим часом минулого року, а в 1953 році вона була на 13.2 відсотка більша в порівнянні з 1952 роком. Ваґнер сказав, що поліція в боротьбі із злочинцями не має достатньої підтримки від судів, лікарів та самого громадянства. Ми виграємо цю битву — заявив Ваґнер — коли міські громади і все населення переконаються, що сама поліція не зможе знищити цього „пістряка" — злочинність малолітніх, і прийдуть до неї з допомогою.

В АМЕРИЦІ

● Спікер Палати Репрезентантів, Джозеф В. Мартин, представляючи корейського президента Сингмана Рі Конґресові, так був збентежений, що сказав: „Оце президент Індії", а пізніше поправився „президент Індіяни". Щойно за третім разом він сказав правильно: „Президент Корейської Републіки".

● Зближається кінець сесії Конґресу і Палата Репрезентантів та Сенат поспішають з ухваленням нових законів. Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт про зменшення податків на 1,363,000,000 дол. та про допомогу закордонові в сумі 5,208,419,979 долярів. Сенат прийняв законопроєкт про побудову 35,000 мешканевих домів протягом року.

● Великий пасажирський автобус, в якому їхали до столиці Ґватемалі селяни з харчами, наскочив на скелю і розбився. В катастрофі згинули 47 осіб, а 27 осіб поважно поранені. Катастрофу спричинили зіпсовані гальма.

● Чоловік англійської королеви Єлисавети II прилетів до Канади, де впродовж місяця об'їздитиме цю країну. З князем Единбурґом попрощалася на летовищі його дружина і побажала йому успіху в його 15,000-миловій подорожі. В Оттаві вітали князя генеральний губернатор В. Мессі та прем'єр Л. С. Лорен.

● 37-річного цивільного інженера (прізвища не подано) звільнено з праці у військовій аґенції в форті Моммут, Н. Дж., де він працював 12 років. Йому закидають, що він, коли ще був 17-річним студентом, належав до Комуністичної Ліґи Молоді, а 1941 року — до Американської Партії Праці.

● Польща, як єдина держава з-поза залізної заслони, заплатила 15 липня свою піврічну рату в висоті 1,334,539 долярів на рахунок довгу, який вона винна Америці.

● На Міжнародному Конґресі в справі поборювання пістряка в Сан Павльо (Бразилія) стверджено, що забарвлювані фарбами або запущувані хемікаліями харчі можуть спричинювати пістряка. З цього виходить, що найздоровіше харчуватися свіжими, а не консервованими продуктами.

● Інженер Крафт А. Ерікс заявив, що через 10 років люди зможуть дістатися до стратосфери при допомозі штучного сателіта, на якому можна буде літати довкола землі.

ЦІЛЬ АМЕРИКИ — ВИЗВОЛЕННЯ НАРОДІВ

КОНҐРЕСОВА РЕЗОЛЮЦІЯ В СПРАВІ ВОЛІ І САМОСТІЙНОСТИ ДЛЯ ВСІХ УЯРМЛЕНИХ КОМУНІСТАМИ КРАЇН, ВКЛЮЧНО З УКРАЇНОЮ

Вашингтон. — „Країни Центрально - Східньої Европи, які перебувають у комуністичному ярмі, повинні бути свідомі, що їх свобода є постійною ціллю нашої державної політики і що ця наша політика знайде свій повний вислів при розв'язуванні проблем будуччини Европи" — сказано в резолюції, яку зголосив конґресмен із стейту Мишиґен, Тадеуш Майхровіч, разом із 9 іншими конґресменами обох американських політичних партій. Як виходить із Конґресового зекорду з 24 липня ц. р., вона була зголошена 22 липня ц. р. У пояснювальному вступі до цієї резолюції конґресмен Майхровіч звернув увагу на те, що він зголосив резолюцію, що дістала назву „663", яка „потвердила б погляд Конґресу, що відбудова волі і незалежности Польщі та інших країн, опанованих комуністами, є і буде постійною ціллю нашої державної політики, без уваги на те, які виринуть проблеми, зв'язані з будуччиною Европи". У цій резолюції підкреслено, що „Польща й ті інші народи, які є тепер поневолені за залізною завісою в Центрально-Східній Европі, були традиційно найбільш упертими ворогами комунізму і найвірнішими приятелями З'єдинених Держав". Звернено там теж увагуу на те, що „нема комуністичної сателітської Польщі, ані іншої комуністичної сателітської держави", а „є тільки комуністичні сателітські правління, поставлені силою над уярмленими народами". У резолюції 663 говориться про Польщу „й інші поярмлені народи". Після того, як конґресмен Майхровіч відчитав її і подав коротку усну мотивацію, покликаючись м. і. на недавні переслухання, проведені в Европі Конґресовою Комісією в справах комуністичної аґресії, — конґресмен Фіґен зголосив поправку, яка вичисляла поіменно всі ті країни, що їх має охопити дана резолюція. Він назвав конкретно 26 країн в Европі й Азії, при чому вичислив їх в такому порядку: „Естонія, Латвія, Литва, Білорусь, УКРАЇНА..." Конґресмен Майхровіч заявив з місця, що він не має „ніяких застережень роти включення цих країн до резолюції". Конґресмен з Індіяни Мадден зголосив від себе додатково повну піддержку для тієї резолюції, поінформувавши ще, що він написав листа до державного секретаря дж. Ф. Доллеса, щоб репрезентація ЗДА при Об'єднаних Націях заторкнула на їх терені справу в'язнення і тортурування польського кардинала Вишинського та переслідування взагалі усіх церков, які не хочуть підкоритись комуністам.

Переносять іміґраційний уряд з острова Елліс

Вашингтон. — Комісар еміґрації Джозеф М. Свінґ пропонує перенести станицю іміґраційного уряду з острова Елліс, що лежить при в'їзді до нюйоркського порту, до дійсного Ню Йорку (цей острів належить адміністраційно і тепер до Ню Йорку). Комісар Свінґ вніс свою пропозицію до генерального прокуратора Герберта Бравнелла, щоб зліквідувати станицю на цьому острові, переносячи її до уряду, що знаходиться при 70 числі Колумбус евеню в Ню Йорку, бо тим способом усправниться адміністрацію та заощадиться річно від 800,000 до 900,000 долярів. На острові Елліс містився уряд іміґрації від 1892 року, і через нього прибули до ЗДА коло 20 мільйонів нових іміґрантів. Перед 1892 роком на цьому острові знаходилися оборонні споруди нюйоркського порту.

Збільшили пенсії ветеранам

Вашингтон. — Комісія для справ ветеранів у Палаті Репрезентантів прийняла законопроєкт, згідно з яким збільшуться пенсії всім ветеранам на 5 відсотків. Цей закон відноситься до 943,800 ветеранів і членів їхніх родин, які тепер дістають пенсії. Збільшення цих пенсій становитиме в першому році більше видатків на суму 35,598,000 долярів. Збільшуться також пенсії ветеранам-інвалідам та членам їхніх родин, які на військовій службі втратили здібність до праці. Ця сама комісія ухвалила законопроєкт про обмеження безплатного лікування зубів ветеранам тільки на протяг одного року після закінчення військової служби. В цьому році ветеран матиме право на одно лікування зубів — таке як пльомбування зубів та ін.

МекКарран проти Бравнелла

Вашингтон. — Бувший голова Сенатської Правничої Комісії демократичний сенатор Пет МекКарран, заявив, що Конґрес ще й досі не ухвалив законопроєктів про безпеку країни тому, що їх внескодавець генеральний прокуратор Герберт Бравнелл помішав політику з національною безпекою. МекКарран каже, що всі інші урядові законопроєкти знаходять прихильну оцінку в Конґресі, тільки законопроєкти Бравнелла бентежать уми сенаторів і конґресменів. Генеральний прокуратор вніс законопроєкт про те, щоб суди могли користуватися телефонічними підслухами під час розправ проти підривних осіб, а також законопроєкти про контролю над організованими й окремими особами, нельояльними до ЗДА.

Занечищене повітря довкола Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — Комісар Контролі Повітря д-р Ліонард Ґрінбурґ заявив, що в околицях Ню Йорку вже другий день повітря занечищене сіркою і в деяких місцевостях, наприклад в Елізабеті, Н. Дж., воно спричиняє подразнення очей, через що треба було зачиняти вікна шпиталів, щоб не подразнювати очей пацієнтів. Занечищення повітря спричинене тим, що на висоті кількох тисяч стіп лежить верства теплого повітря, і внаслідок відсутности вітру, повітря, що є над землею, не може відходити ані вгору ані в сторони. Дим з вугілля і оливи залишається над землею, і з нього витворюється двооксид сірки, якого тепер є в п'ять разів більше, як звичайно. Ситуацію ускладнює ще висока температура, яка вже другий день становить понад 90 степенів. Метеорологи передбачають, що такий стан триватиме в цій околиці ще кілька днів.

Менше смертних випадків у ЗДА.

Шікаґо. — Крайова Рада Безпеки повідомляє, що в першій половині цього року на 6 відсотків зменшилося число смертних випадків від автових катастроф на шляхах ЗДА — в порівнянні з тим самим часом у минулому році. Але все ж таки від січня до кінця червня 1954 року знайшли смерть в автомобільних катастрофах 16,300 осіб. Якщо таке саме число згине в другій половині цього року, то за цілий рік число смертних випадків становило б 32,600 осіб.

Англійський парлямент затвердив Суезький договір

Лондон. — Винстон Черчил відніс черговy велику перемогу в парляменті, здобувши 257 голосів проти 26 в голосуванні над одобренням чи відкиненням англо - єгипетського договору в справі Суезу. Дебата над цією справою тривала 5 годин. Голова опозиції, лідер Партії Праці Етлі закинув консервативному урядові, що він спершу зволікав з рішенням евакувати Суез, чим погіршив умови теперішньої евакуації, а потім — тихцем підбадьорював внутрішню опозицію в рядах самої консервативної партії. Схвильований цим останнім закидом, Черчил піднісся з свого місця і закликав: „Це рішуче не відповідає правді". Міністер Іден пояснив, що одним з головних мотивів, чому уряд рішився евакувати Суезький канал, є новий вигляд стратегії наслідком винаходу атомової і водневої бомби: скупчення, мовляв, великої військової сили на такому невеличкому обширі, не має військового оправдання. Крім того, мовляв, приналежність до НАТО Греції і Туреччини та турецько-пакістанський союз загородили можливий совєтський наступ від півночі і поменшив значення Суезу. Стагнення англійських резерв на ближчу віддаль до совєтських кордонів може вийти тільки з користю для оборони того обширу. У висліді тільки 26 консервативних „бунтарів" голосували проти зробленого порозуміння, а всі інші консертисти активно підтримували його, при чому лейбуристи стримались від голосування, уможливлюючи урядові дістати велику більшість.

Етлі хоче дізнатись „правди" про червоний Китай

Лондон. — Голова опозиційної Партії Праці, колишній прим'єр Клемент Етлі, їде разом із 7 іншими чільними членами своєї партії до комуністичного Китаю. Тому, що навіть багато самих однопартійців Клемента Етлі поставились з застереженням до цієї поїздки, побоючись, що всій Партії Праці причеплять у світі прокомуністичне тавро і що це відіб'ється на внутрішній ситуації в Англії, Етлі скликав пресову конференцію, на якій запевняв, що він їде до комуністичного Китаю вповні свідомий того, що господарі звичайно хочуть, щоб гість побачив тільки те, що йому покажуть. Але він, мовляв, хоче переконатися тільки в одному: чи китайський комунізм має більше комуністичних, чи націоналістичних рис, отже, чи він дійсно підпорядковується Москві, чи спертий на селянській, а не на міській робітничій верстві, має суто-національні амбіції. Сам Етлі вірить, що „китайці є надто горді, щоб бути сателітами Росії". До тієї групи „прогульковців" належить теж лідер лівого крила партії, Аневрін Бівен. Вони їдуть через Москву, де зупиняться на кілька годин, впродовж яких Етлі має надію побачитись з Маленковим. Проте він рішуче заперечив, наче б він мав місію влаштувати побачення Черчила з Маленковим.

Дальші переговори про Балканський бльок

Београд. — Офіційно повідомлено, що 6 серпня в містечку Блед почнуться наради трьох міністрів закордонних справ — Юґославії, Греції і Туреччини — у справі підписання між цими трьома державами взаємного військового союзу. Така конференція була вже передбачена на день 17 липня, але в останній хвилині її відкликано наслідком нез'ясованого тоді ще становища НАТО до цього пакту: Греція і Туреччина є членами НАТО, а Юґославія туди не належить. Проголошення нового реченця наради вказує на те, що НАТО дала своє благословення балканському союзові, — коментує американська преса.

Хрущов запевняє, що „співіснування можливе"

Москва. — Генеральний секретар комуністичної партії Нікіта Хрущов, промовляючи на бенкеті, що його влаштував у Москві Молотов на честь Чу-Ен-лая, коли той вертався до Пейпінґу, ще раз запевняв, що „співіснування двох систем у світі цілком можливе", при чому покликався на Винстона Черчила, „солідаризуючись" з ним. Як один із доказів можливости такого „співіснування", Хрущов навів компроміс, осягнений на Женевській конференції. На тому бенкеті був також Маленков і інші московські достойники. З дипломатичного корпусу присутніми були англійський амбасадор з дружиною, індійський і шведський амбасадори й, очевидно індо-китайські комуністи.

Д-р Йогн проти Аденауера

Берлін. — Недавній шеф західньо - німецької служби безпеки, що викликав у цілому світі велике збентеження своєю втечею до Східнього Берліну, д-р Отто Йогн, виголосив, очевидно, на приказ теперішніх своїх комуністичних зверхників, полемічну промову через східньо-берлінське радіо проти політики західньо - німецького канцлера Аденауера. При цьому Йогн покликався на минуломісячний виступ колишнього канцлера Брюнінґа, який оспорював занадто, на його думку, односторонній західній курс Адвенауера. — В західньо-німецькій службі безпеки, що підлягала Йогнові, переводиться тепер цілий ряд персональних змін.

Аденауер приїде до ЗДА

Вашингтон. — Німецькі дипломати в Вашингтоні повідомили, що німецький канцлер Конрад Аденауер прилетить до ЗДА, щоб 30 серпня цього року виголосити промову на Крайовій Конвенції Американського Леґіону. Ці ж самі диломати твердять, що Аденауер перебуватиме в ЗДА тільки 48 годин, — прибуде 29 серпня, а відлетить до Німеччини зараз після промови. Але німецький канцлер прибуде на довший побут до ЗДА 1 листопада цього року. На Крайовій Конвенції Американського Леґіону мають промовляти також президент Айзенгавер та голова Об'єднаних Шефів Штабу — адмірал Артур В. Радфорд.

Померла Мати Йосафата ЧСВВ

Филаделфія, Па. — 12-го липня цього року померла на Факс Чейзі, Филаделфія, Па., заслужена для Чину Сестер Василіянок Мати Йосафата, одна з найстаріших репрезентаток Чину СС. Василіянок. Народилась мати Йосафата 1878 р. в Західній Україні, а до манастиря вступила в січні 1898 року. Її похорон відбувся 16 липня при участі 20 священиків і 150 сестер. Усе своє довге життя вона працювала для добра нашої Церкви і українського народу.

СОВЄТИ ХОЧУТЬ ОПАНУВАТИ МОРЯ

ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ НАТО НА АТЛЯНТИКУ СТВЕРДЖУЄ, ЩО МОСКВА ВИДАЛА „ЗУХВАЛИЙ ВИЗОВ" В ПЕРЕГОНАХ У МОРСЬКОМУ ЗБРОЄННІ. — НІЯКА ДЕРЖАВА НЕ МОЖЕ САМА ВОЮВАТИ ПРОТИ СОВЄТІВ

Ню Йорк. — Совєтський Союз видав „зухвалий визов" щодо контролі над морями світу — ствердив адмірал Джиролд Райт, головнокомандувач збройними силами НАТО на Атлантійському океані, відповідальний за обшир Атлянтику так само, як генерал Ґрунтер є відповідальний за обшир континенту Европи, включно з Середземноморським басейном. Він виголосив промову на річній конвенції Американського Леґіону в готелі Комодоре в Ню Йорку, присвячуючи її в цілості описові теперішньої морської сили Совєтського Союзу і її дальшої розбудови. Адмірал Райт ствердив, що совєтські доки працють 24 години на добу, будучи щораз нові воєнні кораблі. Совєтська фльота побільшилась скількістю лінійних кораблів, кружляків, нищильників, різних допоміжних кораблів і торговельних кораблів, що виконували б свою місію підчас війни. Совєтський Союз має, зокрема, вже 375 до 400 підводних човнів і цією скількістю перевищує вже кожну з держав НАТО. Адмірал Райт перестерігав перед фальшивим поглядом, наче б совєтські воєнні кораблі були перестарілі. Їх найновіші кораблі є „швидкі, важко озброєні і сильні". Вони мають повну залогу і в кожній хвилині готові до акції. Ціллю совєтської морської фльоти на випадок війни є перерізати вирішні для ходу війни морські сполуки, передусім між ЗДА й Европою на Атлянтійському океані. Командування НАТО цілком свідоме щораз більшої і реальної сили совєтської морської фльоти. Вона, поруч із іншими родами збройних комуністичних сил, така вже велика, що ніодна держава, включно з З'єдиненими Державами, не може сама одна вести війни з Москвою і її союзниками та сателітами. Зате 14 держав, об'єднаних в НАТО, становлять вже таку силу, яка може опертися комуністичній аґресії, але, скріпившись значно за останні роки, потребує щораз дальшого скріплювання, щоб дотримати кроку совєському зброєнню. Тому адмірал Райт закликав до сторожкости, у свідомості небезпеки, яка грозить світові від совєтської аґресивної збройної сили, зокрема совєтської морської фльоти.

Червоний Китай „не прийняв" ноти ЗДА

Вашингтон. — Комуністичний Китай заявив представникові Англії в Пейпінґу, що справа затоплення англійського корабля комуно-китайськими літаками є виключно справою між тими двома державами і ЗДА тут ні-причому, дармащо при тій нагоді згинули три американці й три інші були поранені. Дипломатичний представник Англії, який діє, як посередник між ЗДА і комуно-китайським урядом, бо ЗДА не визнали Комуністичного Китаю і не мають в Пейпінґу власної репрезентації, залишив був американську ноту протесту в китайському міністерстві закордонних справ, але її потім відіслано до англійської амбасади з заявою, що, мовляв, англійський посол „забув взяти її з собою". З державного департаменту повідомляють, що справа „не є закінчена", бо ЗДА домагаються відшкодування для потерпівших американців чи пак їх родин, покарання винуватих і ґарантій, що такі варварські акти не повторяться.

Акціія комуністів у Південній Африці

Преторія. — Використовуючи напруження, яке настало у зв'язку з націоналістично-расистськими реформами уряду Малана, комуністи розвинули жваву діяльність, намагаючись охопити всі кольорові національності, а також білих, невдоволених реформами. Для тієї цілі комуністи покликали до життя окрему „Раду Дії" при т. зв. народному конгресі, яка має очолювати й координувати всю акцію проти уряду Малана, зложену з неґрів, індіян, місцевих мішанців і ліберальних білих. Очевидно, що комуністи, проповідуючи гасло расової рівности, водночас дбають про побільшення своїх партійних рядів.

Перше засідання комісії перемир'я для Індо-Китаю

Ню Делі. — В першому тижні серпня відбудеться у столиці Індії перше засідання невтральної комісії для наглядин за правильним ходом перемир'я в Індо-Китаї, згідно з прийнятим у Женеві договором. Сателітська Польща і Канада дали вже свою згоду взяти участь у тій комісії, що її головою буде представник Індії. В офіційному повідомленні про постанову прийняти членство в тій комісії, канадійський уряд стверджує, що він „свідомий важких наслідків, які прийшли б після відмови Канади від тієї важливої місії".

В СВІТІ

● Від найближчої осени школярі усіх міських совєтських шкіл ходитимуть в униформах. З оприлюдненого в американській пресі рисунка видно, що це суто московська „казьонна" уніформа, з блискучими ґудзиками і ремінним поясом із бляшаною клямрою, та „старорежимним" кашкетом „ґородових". Чи і які уніформиноситимуть дівчата — невідома.

● Західньо - німецький уряд погодився платити надалі по $142,800,000 місячно альянтських окупаційних коштів до 30 вересня 1954. З тієї суми альянти зречуться мабуть по $484,000 місячно, титулом звороту німцям шкід, що їх заподіяно за час окупації. Зате альянти відмовились, щоб узагалі німці не звертали ніяких коштів окупації їх території.

● Судова розправа проти 71-літнього православного митрополита Арсенія Брадваневіча з Цетинії у Чорногорі (Юґославія), на якій комуністичні судді признали старого владику „винним" у „змові проти держави" і засудили його на 11 років примусових робіт — відбувався явно, з вільним доступом для публіки, але в юґославських газетах не було ані слова про арештування митрополита, ані про суд над ним.

● Етіопський монарх Гайле Силясіє у поворотній дорозі до Етіопії прибув до Греції на юґославській фреґаті „Галеб". Грецький кружляк „Елле" і прибережна артилерія віддали 21 привітальних стрілів. Гайле Селясіє у поворотній дорозі до нах, як гість короля Павла.

● У римській в'язниці Реґіна Селі вибух бунт, при чому коло 40 в'язнів видерлися з келій і пробували втекти. Під час втихомирювання бунту десять сторожів і в'язнів поранено. Порядок встановили італійські „карабіньєрі", які з баґнетами на рушницях вирушили проти в'язнів.

● Американські вояки люблять кавуни, особливо в гаряче літо, проте військова прокуратура має з цього приводу клопіт, бо японські селяни внесли до американської комендантури скаргу, що під час вправ одного полку пропали 2½ тонни кавунів. Трудно прослідити — хто їх з'їв.

● Найбільший міст на ріці Мариця буде збудований спільними зусиллями Греції і Туреччини. Міст матиме 2,600 стіп довжини і коштуватиме $1,500,000.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

... published daily except Sundays Mondays
... (Saturday & Monday issues combined)
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

... as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
	$10.00	One year	$10.00
	5.25	Six months	5.25
	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ДУХ НЕЗАЛЕЖНОСТИ"

Такий є наголовок книжки, яку написав у тюрмі кілька десятків років тому Сингман Рі, 79-літній президент Південно-Корейської Республіки, що прибув „у гості" до З'єдинених Держав і відбув уже довшу „фамілійну" розмову з президентом Айзенгавером, як теж і з іншими високими урядовцями. Ясно, що темою розмов була Корея, а з нею й ціла проблема Далекого Сходу.

Нема багато в світі таких людей, як Сингман Рі. Сім років перебув він як „самостійник" у японській тюрмі. Це була тверда школа. Тільки молодості може Рі завдячувати, що витерпів усі муки, — а вони були дійсно страшні, — і що не заломився й не завернув зі шляху своєї революційної боротьби за визволення і незалежність Кореї. Не диво, що Японія призначила $300,000 нагороди за його голову! В Принстонському університеті, де Рі студіював, Вудро Вилсон заповів, що Рі „відновить незалежність Кореї". Давно це було, ще перед першою світовою війною, коли важко було такі речі передбачати. Та це тільки вказує на велику духову силу Рі, на переконливість аргументів, якими молодий тоді корейський революціонер обороняв справу визволення Кореї та її незалежности.

Рі перебув 41 рік на еміграції, чи там на вигнанні, з того 33 роки в Америці, яку полюбив з щирого серця і глибокого переконання, що це — добра, гуманна і демократична країна. Він знаменито знає американську психологію. Вміє промовити до американської душі, знає, як і коли заграти на її струнах, як треба відкликатись до її свободолюбних почувань, чи виправдувати не одну свою впертість, що — як відомо — завдавала американському урядові не раз чимало клопотів. Ліві давно його прозвали „диктатором"! Але й не так легко з ним працювати, коли він за час свого президентства віддалив малощо не 200 кабінетних міністрів. Проте загально признають, що він — людина принципів, непоступливий у відношенні до ворогів волі, незалежности і соборности Кореї, а також і до тих своїх близьких, що готові іти на угодівство. Коли Рі, не маючи засобів, виповідав дальшу війну комуністичній Північній Кореї й не хотів годитися на поділ своєї країни та підписувати перемир'я, його дехто брав за „божевільного старика". Мовляв, зійшов з розуму! Тим часом він був і тоді зручним дипломатом, що своїм поступуванням допомагав Америці осягнути якнайкращі умовини перемир'я.

Рі не вірив і не вірить комуністам. Він відразу заповів, що вони не дотримають умов перемир'я, підписаного 27 липня 1953 року. Тепер він прибув до ЗДА саме в річницю того перемир'я і може тільки ствердити, що так сталося, як він заповів. Впродовж 90 днів по тім перемир'ю мала відбутись конференція в справі об'єднання цілої Кореї в одну вільну та демократичну країну. Так не сталося просто тому, що комуністи заінтересовані в Кореї комуністичній, а не у вільній і демократичній. З тої самої причини не було мови про соборну та демократичну Корею ні на Берлінській, ні на Женевській конференціях, хоч та справа була на порядку нарад.

Старий Рі сказав дуже розумне слово американським журналістам, коли його питали: А що далі? Це питання відносилося до змагань корейського президента в справі визволення цілої Кореї. Рі відповів просто й ясно: визволення і об'єднання без війни — неможливе. Думаємо, що ця відповідь правильна, і то не тільки щодо Кореї, але й щодо визволення усіх країн, які опинилися під комуністичними режимами. Тому добре, що Рі говорив ще в такому самому змислі теж і в Конґресі.

Рі знає, що Корея не визволиться власними силами. Вона потребує і потребуватиме сильних і вірних приятелів. Таким приятелем можуть бути тільки — З'єдинені Держави. Йдучи на уступки дружній Америці, Рі готов стати навіть союзником зненавидженої Японії, від якої сам зазнав так багато лиха, щоб таким чином, при допомозі ЗДА, в певний момент, спільними силами скорше зліквідувати китайсько-московську червону загрозу та комуністичну владу в Північній Кореї. Але поки це станеться треба вже тепер відбудовувати Південну Корею, а в першу чергу — творити мільйонову армію. Це й є властива ціль відвідин Рі, щоб дістати на це засоби.

„ПРАВДА" ПРО ХАРЧОВУ КРИЗУ

З часу смерти Сталіна його наступники не перестають роздавати населенню обіцянки поліпшити забезпечення харчами і необхідними речами щоденного вжитку. Минулу зиму совєтські часописи й журнали постійно друкували світлини, на яких зображувалось, як совєтські громадяни купують у крамницях харчі та одяг. Ці світлини мали б засвідчувати, що в СССР дійсний добробут. Тим часом один за одним відбувалися пленуми проводу комуністичної партії, які виносили постанови про поліпшення добробуту населення. Останній такий пленум відбувся в червні. На ньому в основному обговорювано справу збору цьогорічного врожаю, а головне як цей урожай взяти під партійно-державну контролю.

Останні матеріяли, опубліковані в совєтській пресі, вказують, що справа піднесення народного добробуту не лише не кращає, але, в окремих випадках, гіршає. 12 липня „Правда" в передовій статті пише, що ранньої городини в Москву „прибуває значно менше, ніж минулого року". „Правда" вимагає більше ранньої городини і картоплі для Москви, Ленінграду, а також для Уралу. Головним постачальником городини для цих міст є, звичайно, Україна. „Правда" подає, що за десять останніх днів червня Україна мусіла постачити 150 тонн ранньої капусти, а постачила лише 88. На 1-ше липня ці міста отримали городини і картоплі „менше як половину" від запляннованої кількости. Отже постанова червневого пленуму компартії „забезпечити цього року неодмінне виконання плянів заготівлі і закупна картоплі і городини" залишилась невиконаною обіцянкою. Цісі весни населення міст не одержало половини потрібної кількости городини.

Такий скрутний стан витворився не через брак городини, а через погане функціонування транспорту і заготівельних пунктів, бюрократизм, відсутність тари, а головне — незацікавленість населення, в якого держава грабіжницькими методами забирає врожай. „Правда" пише, що залізниці своєчасно не подають вагонів, і в чеканні їх городина псується, приміщення для схорони городини не відремонтовані, і не можуть приймати городини. Треба покінчити — пише „Правда" з таким ненормальним станом, коли в окремих випадках ранню капусту, огірки, помідори, цибулю відповідно не обробляється і не сортується на заготовельних пунктах, вантажиться в непридатну тару, через що городина псується ще в дорозі". На станції Армавір дві з половиною доби не подавали вагонів для навантаження капусти, призначеної для Москви, і капуста попсувалася.

В інших ділянках сільського господарства такий самий катастрофальний стан. Заготівля сіна провадиться „вкрай незадовільно". 17 липня „Правда" писала, що в окремих областях постає „пряма загроза" невиконання пляну заготівлі кормів для худоби.

Совєтська преса постійно друкує такі тривожні повідомлення, але треба думати, що в дійсності справа виглядає далеко гірше. Не лише населення великих міст, але й райони, близькі до сільського господарства, терплять харчову кризу.

Головною причиною такого стану є рабське становище населення, яке працює в сільському господарстві, і сама комуністична система господарювання. Не маючи користи з своєї праці, колгоспники вдаються до саботажу і працюють лише під примусом. Партійні і державні органи посилають на села зграї наглядачів, які мають пильнувати за тим, щоб колгоспники працювали і щоб продукція йшла на державні склади. Червневий пленум компартії, наприклад, постановив, щоб на кожні три-чотири комбайни призначений був „організатор" з партійного чи совєтського активу. Цей „організатор" лише наглядатиме, щоб комбайнери працювали не покладаючи рук, і щоб збіжжя безперервним потоком пливло на державні склади. На полях України цього літа працюватиме 45 тисяч комбайнів. Отже до них буде приставлено приблизно тисячу наглядачів — дармоїдів, які нічого не продукуватимуть, а житимуть коштами народу.

(Л Л)

КОНҐРЕС РУХУ ЗА З'ЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ ЕВРОПИ

(Надіслане із Міляну)

9-11 липня в столиці північної Італії, Міляні відбував свої наради VII Конґрес Соціялістичного і Демократичного Руху за З'єдинені Держави Европи. Між складовими частинами Европейського Руху (Унія Европейських Федералістів, Нові Інтернаціональні Групи — Християнські Демократи і ін.) Соціялістичний і Демократичний Рух за З'єдинені Держави Европи виявляє найбільшу активність. На чолі цієї організації стоїть визначний французький діяч, бувший міністер фінансів, проф. Андре Філіп. Секретар Руху за З'єдинені Держави Европи — проф. Енрік Хіронелля, еміґрант із Еспанії. До цього Руху належать соціялістичні і загально-демократичні групи в різних европейських країнах, які обстоюють плян — створити З'єдинені Держави Европи.

В бувшому королівському палаці на Катедральній Площі зібралися делеґати з різних країн Західньої і Східньої Европи. Були там делеґати Німеччини, між ними такі визначні особи як проф. Г. Брілль, сенатор Берліну О. Бах, члени парляменту — А. Гаш, В. Кравзе, діячі професійних спілок, журналісти, економісти і ін. Австрія була представлена послами — Е. Айґнером, Б. Піттерманом, Ф. Флосманном і ін. Бельгія: сенатори і посли парляменту — Ж. Шо, Ф. Деусс, Г. Расcар і два міністри — Л. Колляр (освіта) і П. А. Спаак, міністер закордонних справ, одночасно — президент загального Европейського Руху. Від Франції взяла участь у Конґресі численна делеґація, серед якої слід відзначити: Р. Каркасонна і М. Шампеї (соціялістичні сенатори), соціялістичні члени парляменту — А. Ґазіс (був. військовий міністер), Ж. Жаке, Р. Лямпреф, О. Морелле, К. Піно (був. міністер) і ін. До французької делеґації належали також посли і сенатори Християнсько-демократичної партії (Республіканськo-Народний Рух): Ф. Буксон (був. віце-президент парляменту), А. Доре, Ж. Дюма, Ф. Лефевбр, і ін. Італія мала в своїй делеґації сенаторів і послів соціялістичної партії — А. Бокконі, Д. Персіко, П. Россі, А. Скіяві, А. Сімоніні, М. Маттеотті (син Д. Маттеоті, убитого з волі диктатора Муссоліні 1924 р.). Також два міністри уряду Італії — віце-прем'єр Д. Сараґат і міністер Громадських Робіт — Д. Роміта — брали участь у Конґресі. В італійській делеґації були також визначні діячі Італійської Республіканської Партії, посли і сенатори: М. Бішоне, Ф. Де Віта, В. Маццеі і багато представників науки і культурного життя взагалі.

Від країн, поневолених комуністичною диктатурою, в Конґресі були делеґації України, балтійських народів і сателітів. До української делеґації належали: проф. Панас Феденко, п. Ніна Хмель і д-р Богдан Феденко.

Західня Европа переживає переломову добу своєї історії. Наслідком другої світової війни Москва зробила цілий ряд країн Східньої і середньої Европи своїми колоніями. Решта вільних народів Західньої Европи загрожена, і відповідальні діячі цих країн розуміють, що тільки політичне, господарське і військове об'єднання вільних націй може поставити межу для аґресії Москви. Уже створено Спілку Вугільної і Залізної Промисловости для шести держав Західньої Европи, є Рада Европи, як зародок Европейського Парляменту в Страсбурзі, але цього мало, щоб встояти перед натиском Сходу, потрібна об'єднана Европейська Армія. Договору про створення Европейської Армії не затвердили ще парляменти Італії і Франції. Конґрес у Міляні мав, між іншим, завдання — озватися до Франції та Італії, щоб парляменти цих країн не відкладали ратифікації договору про створення Европейської Армії.

Про це зосібна говорив на Конґресі в Міляні міністер Бельгії П. Спаак. Він зазначив, що народи Европи відстають у своїй політиці від потреб нового часу; він кликав нації Европи до єдности економічної, політичної і мілітарної. VII Конґрес Руху за З'єдинені Держави Европи виробив заклик до громадянства, парляментів і урядів Франції та Італії, щоб договір про Европейську Армію був негайно затверджений.

В комісіях Конґресу — для Єдиного Ринку, в Комісії Політичній та в Комісії для Забезпечення Праці переведена була велика робота для підготови Єдности Европи. В цих комісіях брали участь і представники України.

Українська делеґація на Конґресі мала нагоду поширити між його членами і серед представників преси спеціяльно видану інформацію — „Україна і З'єдинена Европа" (франц., італійською та німецькою мовою). Участь у Конґресі дає нагоду українській делеґації дати інформації про ситуацію в Україні в розмовах з представниками різних країн. Світова преса відзначила участь української делеґації в роботі VII Конґресу Руху за З'єдинені Держави Европи. Промовці на Конґресі заявляли, що межі Европи сягають далеко на схід від залізної заслони. Знаком цього, була участь у Конґресі делеґацій народів, поневолених комуністичною Москвою.

Завдання української політичної еміґрації — шукати в світі шляхів до тих сил, що можуть мати вплив на рішення долі українського народу в майбутньому. Нам треба давати чужинцям факти на доказ, що Україна могла і може бути корисним членом Европейської Спілки вільних народів. Участь українців у Русі за З'єдинені Держави Европи дає добру плятформу, щоб довести до відома визначних діячів Европи факти з українського політичного життя. Відомо: політичні діячі різних країн не мають часу на студії віддалених проблем і читають тільки таку інформацію, якій довіряють, якщо знають персонально авторів такої інформації. Україна має своїх представників у Централному Комітеті Руху за З'єдинені Держави Европи, і це дозволяє знаходити шлях до розуму і серця різних впливових діячів, щоб вияснити їм проблеми України.

Українські представники в Европейськім Русі успішно використовують, зокрема, місячник Руху за З'єдинені Держави Европи — "Gauche Européene" (Европейська Лівиця), що виходить у Парижі, з участю А. Філіпа, П. А. Спаака і ін. визначних діячів. В останнім числі цього журналу є стаття д-ра Богдана Феденка — „Сталін, Маленков і Україна". П. А.

ЗАГРОЗЛИВА ПОСУХА

Мешканці метрополітальних округ великих міст завважують, що цьогорічна посуха належить до одної з найбільш загрозливих у новочасній історії З'єдинених Держав. Внаслідок безупинної спеки гинуть дерева довкруги домів, вигоряє трава в парках, пропадає городина, а з підміських околиць сповіщають, що картопля, овочеві дерева й помідори не мають виглядів на звичайний урожай. Якщо не прийдуть негайно кількаденні багаті дощі, то надії на подешевіння молока теж не здійсняться, бо для худоби не стане паші і її треба буде спроваджувати з далеких околиць. Крім того рівень питної води у міських збірниках обнижується і може прийти час, коли будуть пайкувати воду для домашнього вжитку, як це вже не раз бувало.

Такий стан запанував у промислових околицях східніх стейтів, одначе він не становить ще такої небезпеки, як посуха, що навістила хліборобські обшири в північно-західніх, центральних, а ще більше в південно-західніх стейтах. Посуха у згаданих околицях нагадує посуху, що панувала там на початку 1930-их років. На самій землі термометр реєструє тут часто 135-140 ступнів Фаренгайта. Небо здебільшого безхмарне, а сильні вітри, що дихають теплом сталеварних печей, витягнули з землі решту вогкости, яка залишилася після соняшної гарячі. Дощі, що перепадають то в одній, то в іншій околиці, випаровують якстій на спеченій землі і не приносять належної полегші.

Крім того появилися польові коники, які, не знайшовши захисту й поживи в намежних огорожах, тому, що вони посохли, — почали з'їдати кукурудзу. В стейті Місурі їм стало так гаряче, що вони залишають поля і залітають на подвір'я і навіть на хатні ґанки, щоб знайти собі трохи тіни.

У центральній частині Тексасу, де пересічна температура стояла на рівні ста ступнів упродовж цілого місяця, дощові опади від 25 до 50 відсотків нижчі від звичайних. В Оклагомі термометр реєстрував у тому часі від 100 до 112 ступнів, а дощ, який на початку червня випадав майже нормально, в наступних тижнях перестав падати.

З Канзасу і Небраски останніми тижнями надходили часті звідомлення про температуру, що досягала 115 ступнів. Південна частина стейту Айова терпить незвичайну посуху вже другий рік з черги, хоч північну частину навістили недавно жахливі зливи, сполучені з хмароломами. Незвичайну посуху занотували в Колорадо й Вайомінгу, а вода в ріках Колорада цього літа менша, бо взимі не було снігів.

Коли йде про шкоду, якої зазнали поодинокі роди земплодів, то вона представляється досі так: В Оклагомі, Канзасі і Небрасці фармери зібрали збіжжя раніше, ніж попередніми роками, і так врятували перший збір. Що далі буде — невідомо. В інших околицях збір вівса, ячменю й іншого збіжжя, що його плекається тільки малими кількостями, був задовільний. Одначе збір кукурудзи в південній Айові, північно-східньому Канзасі і більшій частині Міссурі — під загрозою знищення і вже одна третина його пропала, згорівши на сонці. Така сама загроза постала в стейті Айова.

Друга ділянка хліборобства, скотоводство, опинилося в жахливому стані. Внаслідок недостачі трави на випас упродовж останніх трьох або й чотирьох років, цьогорічний стан корів й овець може бути знищений. Пасовища в Оклагомі й Небрасці, як і в більшій частині східнього Колорада та Вайомінгу — в критичному стані. Гарячі вітри висушили цілком підґрунтя, хоч там залишалося трохи вогкости з весни, і тепер трава уже не росте. Власники великих пасовиць, відомі під назвою „ренчер", кажуть, що поголов'я рогатої худоби зменшилося на 82, а овець — на 83 відсотки, і тепер приходить такий стан, який був в 1936 р., коли треба було дорізувати худобу цілими масами.

Якщо б несподівано цього року ще прийшли дощові зливи, то худобу можна б ще врятувати резервовою пашею, яку можна спровадити з сусідніх стейтів. Тому власники пасовищ звернулися до федерального уряду за допомогою, яка полягає в тому, що уряд проголошує стан необхідности в деяких повітах, а тоді, на підставі існуючих законів, фармери дістають автоматично фінансову допомогу на закупно й перевіз паші, а департамент рільництва скуповує на заріз загрожену голодом худобу і платить власникам ринкову ціну.

Великої шкоди від посухи зазнають власники лісових фарм, бо там появляються у величезній кількості лісові шкідники-комахи, які підточують цілі квадратові милі лісу. Лісове господарство в Америці здавна занедбане. Цю справу обговорюють покищо з бизнесової точки зору, і треба буде довшого часу на освідомлення людности про небезпеку винищування американських лісових просторів.

НАД ЧИМ ПРАЦЮЮТЬ ЛЬВІВСЬКІ НАУКОВЦІ

Як довідуємося з совєтської преси, науковці Львова в останньому часі видали такі свої праці: д-р І. Крип'якевич закінчив монографію „Богдан Хмельницький", в якій „розкриває історичне значення для долі українського народу" бучно святкованого Москвою 300-ліття „возз'єднання" України з Росією. Опубліковано монографію доктора економічних наук О. Нестеренка „Розвиток капіталістичної промисловости і формування робітничої кляси на Україні в кінці XIX і на початку XX століття". Академік М. Возняк закінчив велику монографію „Про життя і літературну діяльність великого демократа-революціонера Івана Франка". На катедрі історії західних і південних слов'ян розробляють питання історії слов'ян в епоху середньовіччя. Докторська дисертація Л. Похилевича, — як твердить совєтська преса, — „має велике значення для висвітлення даного питання". На геологічному факультеті „українські вчені" О. Вялов і Д. Соболєв „досягли важливих наукових результатів у вивченні тектоніки Радянських Карпат і мінералогії Прикарпаття". Ще довідуємось, що „широкого застосування в карпатських ліспромгоспах (лісопромислових господарствах — Ред.) знаходить новий спосіб транспортування дерева, розроблений інженерами А. Приходенком і Т. Паньковим та здійснений з допомогою наукових працівників львівського лісотехнічного інституту". — Виконуючи наказ Москви: „науку — на службу радянській державі" — місцевих, а також „імпортованих" науковців змушують фальсифікувати історію, перелицьовувати на московський кштальт літературу і робити технічні винаходи для скріплення окупаційного режиму.

Іван Гончаренко

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ НАШИХ ДІТЕЙ В НОВИХ УМОВИНАХ

(4)

Отже ми жили там в атмосфері пониження національної і людської нашої гідности. Але все ж над усім панувала рідна національна стихія й чарівна українська природа. І той учень, що його голову забивали чужими й непотрібними в житті поняттями, і „москаль", що йому так старанно перекручували мізки, поверталиcь у рідну стихію, і штучно накручена пружина чужої „катеринки" поволі розкручувалася. Тут рідна мова з її багатством зворотів, визначень і близьких інтимних образів, свої звичаї, традиції, багата й змістовна обрядовість, яка обходила всі побутові явища в житті, — все це промовляло до українського серця й давало зміст життю. Лишалася тільки та шкода, що природній процес розвитку й росту української людини на ґрунті своєї культури й вивчення свого оточення переривався й надовго затримувався. А коли вдумаємось у те, що це ділялось і діється впродовж цілих століть, тоді зрозуміємо, яку велику шкоду заподіяно нам.

Виховання на основі народної культури — загальний педагогічний закон. Воно не тільки дає вихованцям усвідомлення самих себе, глибоке пізнання національної духовости, але в той же час служить для загального національного поступу, бо національні таланти будуть залишатися на рідному ґрунті, легше й досконаліше можуть виявити себе в національних формах. Таке наше твердження буде зрозуміле для тих, хто має надію й бажання повернутися до рідного краю, коли надійде час. Але частина наших людей може залишитися тут назавжди. Отже чи має сенс і для таких отой педагогічний закон? У відповідь наведу міркування того ж таки К. Ушинського: „Подивіться на людей, що оселились на чужині, і ви переконаєтесь цілком, яка живуча народність у тілі людини. Покоління змінюються і десяте з них ще не може ввійти в живий організм народу, але лишається мертвою вставкою. Можна забути ім'я своєї батьківщини і в той же час носити в собі її характер аж поки, нарешті, безнастанний доплив нової крови не загладить його. Так глибоко й сильно закоренив Творець елемент народности в людині". („Про народність у громадському вихованні").

Наш досвід перебування на еміґрації і спостереження над оточенням переконують нас у правдивості цих міркувань. Ігнорування цього педагогічного закону було б такою же шкодою, як та, що ми її маємо на рідних землях від наших ворогів окупантів. Тільки тут, виходить, ми продовжували її уже не з примусу, а добровільно й своїми руками. Виправдання для цього не може бути.

З другого боку, ми зробили б непрощенну помилку, коли, перебуваючи в нових умовинах, серед чужих, з багатим досвідом і обдароних спільнот, не використали б їх позитивів, не збагатили б ними наше молоде покоління. Тільки так використавши наше перебування на еміґрації, ми осягнемо виховну ціль: збагачення національного характеру доброякісними елементами чужинців.

Кожний виховник, а так само й батьки, повинен прагнути в своїй роботі до певного ідеалу, який хотів би втілити у свого вихованця. Знов таки цей ідеал не є одинокий для всіх народів. Кожне національне виховання має свій ідеал, який різниться так само, як різняться між собою окремі нації.

Отож ми повинні прагнути до того, щоб наші діти були добре підготовані до самостійного життя, мали сильну, незалежну волю під контролею розуму.

Друге: вони повинні вміти розбиратись, критично оцінювати складні явища сучасности, робити висновки й приймати рішення для власного поступування.

Третє: повинні бути релігійними, щоб у тих рішеннях і цінуваннях керуватись високою християнською мораллю.

Четверте: повинні прагнути до власної свободи, а також шанувати свободу й гідність інших.

П'яте: прищепити дітям обов'язковість. Діти легко роблять те, до чого мають охоту. Але життя складається з цілого ряду обов'язків — в особистому житті, у взаєминах з іншими, громадських і національних. Діти повинні зрозуміти, що в обов'язковості є зміст життя і ставитись до обов'язків треба любовно, розуміючи їх необхідність. Тоді виконання їх буде легким і дасть чисте моральне задоволення.

Шосте: починаючи з першого року, прищеплювати почуття правдивости. „Правдивість є той талізман, який ніколи не втрачає своєї сили і який ми повинні дати незаплямованим нашим дітям у їхню життєву дорогу", каже проф. Віховська („Виховання дитини в родині").

Сьоме: виховувати послух, особливо в періоді з 1-го до 6-го року. Для цього має особливе значення авторитет виховника. Про це завжди мусять пам'ятати батьки і взаємно його підтримувати в інтересах же дітей. Крім того, неслухняні діти бувають тоді, коли їм все безоглядно забороняється. Треба розрізняти важливе й неважливе і не за все карати. Всякий наказ і розпорядження виховника безумовно повинні бути виконані, але, даючи наказ, виховник повинен урахувати вагу його й сили вихованця і тоді вже застосувати всі засоби для його виконання. Але, привчаючи дітей до послуху, треба дати їм розуміння того, що все те, що вони повинні виконувати, є розумне й корисне або для них же самих, або для інших, для їхнього близького оточення. Було б нерозумно й шкідливо привчати дітей бути сліпим знаряддям чужого свавільства. Отож, поряд з цим треба розвивати в дітей (особливо в т. зв. період об'єктивних інтересів 7-15 років) самостійне критичне думання.

Восьме: виховувати в дітей мужність. Привчати їх відстоювати себе, свої переконання, говорити правду в вічі, хоч би вона була й неприємна тим, до кого звернена.

Дев'яте: розвинути почуття любови до свого народу, до своєї батьківщини. Прищепити почуття гордости за свій народ, який не мириться з поневоленням, героїчно бореться за свою свободу і не заміряється на свободу інших.

Розуміючи ось так ідеал, як цілеспрямованість у своїй роботі, виховники повинні мати ще одно на увазі. Формування душі дитини, з немовляти починаючи, відбувається на матеріялі оточення, цебто тих вражень, які повсякчас сприймає дитина із свого оточення. При цьому треба мати на увазі те, що дитина все сприймає некритично. Найпершим і найближчим оточенням дитини є родина. Отож в основу формування дитячої душі кладеться різноманітний зміст родинного життя. Чим цей зміст буде глибший і багатший в розумінні побутової моралі, в розумінні релігійности і в сфері інших зацікавлень, тим кращі і яскравіші основи для свого розвитку матиме дитина. Слід пам'ятати про тривкість і силу вражень з дитинства. Хоч пам'ять наша не залишає перших вражень до 3-х або 4-х років, але пізніші затримує.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ПРОФ. Д-Р ГАНС КОХ

(З нагоди його 60-ліття).

Змалювати якусь індивідуальність на тлі сьогочасної історії з суто українського погляду — справа зовсім не легка. Тут замало подати головні біографічні дані та переповісти головні заслуги такої постаті для культури, науки і народу. Тут треба звернути увагу в першу чергу на тло, на якому виростала і розвивала свою діяльність людина, треба, як слушно підкреслює Шпенґлер, „ввійти в душу людини і в душу тієї епохи, в якій жила і творила ця людина". Бо чи ж вистачить згадати в даному випадку тільки про те, що проф. Ганс Кох народився 1894, кінчив гімназію у Львові, і університет у Відні, де й розпочав свою академічну кар'єру, що він був професором на університетах в Кеніґсберґу, в Бреславі та в Відні, що був директором Східньо-европейських інститутів в цих двох останніх містах, і що тепер він викладає в Університеті та в Високій Школі Політичних Наук у Мюнхені та що поруч того керує працями новозаснованого Східньо-европейського Інституту і є членом таких чи інших товариств, іт. д., і т. д. Це в ніякому разі не вичерпує поставленого нами завдання, але подає нам тільки радше характеристику зовнішніх признак, в найкращому разі представляє нам, так скажу, фізичний вигляд даної одиниці, не заторкуючи цілкевито її внутрішньої істоти, її душі. Так само, коли підійти до цього питання з суто українського боку, і переповісти, що Кох виріс на українській території, та що після першої світової війни він вступив у ряди Української Галицької Армії, і, як сотник та ад'ютант генерала Тарнавського, брав участь у важніших мілітарних подіях нашої історії тих часів, що він відбув Чортківську офензиву, Похід на Київ, що був свідком переговорів із Денікіном, і що в другій світовій війні, як старшина німецької армії, він був дорадником військових чинників в українських справах та в цьому характері мусів виконувати доручення вищої влади, які дуже часто не йшли по лінії його переконань і т. д., і т. д. — Все це говорить нам про дійсного Коха доволі небагатого. І тому треба знайти нам інший підхід для цеї небуденної індивідуальности. Треба мати на увазі, що проф. Ганс Кох є громадянином двох світів: німецького та українського. Він не тільки виріс на українській землі, він виріс із неї. Вона кормила його в самих початкових, розвиткових роках його життя не тільки своїм хлібом, але в першу чергу запліднювала його своїм животворним духом, насолоджувала його душу красою власного красвиду, прищіплювала в його молоде ще серце почування любови до неї, а може й почування смутку над її незавидною долею. Це все творить цю духову атмосферу, що її так геніяльно схопив наш великий майстер мініятури Стефаник у своєму оповіданні — „Вона — земля". Коли після розпаду Австрії наш Ювілят зголосився до Української Галицької Армії, то причиною такого його кроку було не бажання робити військову кар'єру, чи створити собі базу існування (хоч, може, і ці мотиви могли відогравати деяку ролю), але основним бажанням його було: залишитися у складі рідного йому 35-го Галицького полку, і боронити перед ворогом землю, з якої він та його товариші виросли. Він же тут не був чужою людиною, яка, з різних міркувань, пішла на службу внутрішньо-чужої йому справи, але почував себе, як свій, між своїми, і по цей і той бік Збруча, як громадянин великої, хоч бідної спільної Батьківщини. Тому й не дивно, що, коли Кох розпочне розказувати про ці події з нашого минулого, в яких він брав активну участь, мається враження, що це не талановитий оповідач дає чітку картину, може, навіть, непережитих ним особисто днів, а що тут виринає перед нами живий учасник, який душею і тілом сприймав ті події, і спомини про них глибоко заховав у своєму серці, як частину **в л а с н о г о „я"**. В тракті оповідання він неначе переноситься думками у ці далекі вже часи, змальовуючи усі детайлі яркими красками але не як історик, що подає об'єктивні факти, але як органічна частина колективу, яка переживає вдруге ті події в своїй свідомості. Таке наставлення питоме в проф. Коха завжди, коли тільки він займається українською проблематикою.

Про Коха, як східньо-европейського історика, не приходиться міні говорити, бо його праці в цій ділянці є предметом загального вже признання. Можна сміло сказати, що він не тільки в межах Німеччини, але на цілому европейському континенті не має собі рівного конкурента, бо він знає цей східній світ, як предмет його наукових дослідів, не тільки з літератури і з історичних джерел, але з власної наглядности, що він її собі придбав, перебуваючи особисто майже у всіх частинах цього простору. Та найбільш відомою йому є українська територія. Він перейшов її вздовж і впоперек, чи-то із частинами Галицької армії, чи як німецький старшина в час другої світової війни. Обсяг його інтересів незвичайно широкий, бо як подвійний доктор філософії і теології — він звертає завжди пильну увагу і на політичні, соціяльні і економічні моменти історії та одночасно і на церковно-релігійні проблеми. З такою шириною поглядів, спертою на безпосередньому досвіді, ледве чи можна зустрінути сьогодні якогось другого історика Сходу.

Повертаючи, одначе, до української проблематики, можна ствердити, що не тільки історія нашого народу, але й ціле його духове життя було йому завжди дуже близьке та через те не дивно, що він завжди, чи-то у розгляді історичних подій з нашого минулого, чи-то духових цінностей, зуміє знайти оригінальний підхід і цілком нові думки. Коли на Шевченківському святі мин. року проф. Кох виступав із рефератом про нашого Генія, то видвигнув там такі нові, досі ще не узгляднені моменти, що серед українських слухачів можна було почути не тільки слова глибокого **п р и з н а н н я**, але рівночасно погляд, що це відкриває нові сторінки у творчості нашого Поета. На конференції НТШ в Мюнхені — проф. Кох висунув знову ж новий аспект в українській поезії, а саме, як перед очима постороннього глядача національна **с в і д о м і с т ь** та гордість виступають із щораз більшою силою в творах наших письменників від Шашкевича до наших часів. А на Державному святі 22 січня ц. р. проф. Кох кинув сміло нове гасло: „Соборна Україна — це „Соборна Европа". Та ця картина була б неповною, якщо б не згадати і ще однієї рикмети нашого Ювілята, а саме: його поетичних здібностей. Кох дав українській літературі якнайкращі переклади на німецьку мову зразків української лірики за останніх сто років. Правда, українські поетичні твори знайшли свої переклади в різних европейських мовах, найбільше, мабуть, в німецькій мові, але ніхто з перекладачів не зумів схопити духа української поезії, так, як проф. Кох. Чи взяти тут до уваги, напр., переклади Вірґінії, чи д-ра Шпехта, чи Орлика, Туцкі, чи д-ра Грицая, чи інших, то всі вони не дорівнюють в ніякому разі перекладам Коха, який, паралельно із досконалою зовнішньою формою, зумів схопити дух української поезії в повній її красі і вмів передати його в досконалому вигляді для німецького читача. Це вже не переклади, а нові поетичні твори, основані на українських оригіналах.

І коли в найближчому часі появляться ці переклади Коха окремою книжкою, то це буде великий вклад в скарбницю української культури. Можна тільки дивуватися, звідкіля взялася у науковця-історика, доброго вояка-оця поетична струна, що забриніла так сильно, і так чудово віддала повну красу, нібито чужої, мелодії. Та ця мелодія не чужа для Коха. Вона бриніла в його душі ціле життя, як живий резонанс тієї духової атмосфери, якою наповнює завжди серце поета український животворний чорнозем.

Проф. І. Мірчук.

ПІДПРИЄМСТВО ЧИ КУЛЬТУРА

Радіопередачі — це подібна ділянка творчости й праці, як часопис, театр, концертовий дім чи кіно. Це своєрідна сполука купецького підприємства з культурницькою місією і культурницьким змістом. І тому неможливо відділювати в тих ділянках творчости, купецьку калькуляцію від культурницького змісту. На таке строге розмежування можуть дозволити собі тільки ті видавці, директори театрів чи концертових аґенцій, які користуються субвенціями меценатів, що їм залежить виключно на високому рівні преси, книжки, театру чи концертових продукцій. Коли треба видавати газету, книжку, виступати з театральними п'єсами або концертом, то неможливо замикати очей на дуже сіру й буденну потребу: зрівноважити бюджет, щоб не було матеріяльної втрати, якої нізвідки покрити, і щоб був той мінімальний дохід, що є підставою існування кожного підприємства, без уваги, чим воно „торгує" і яку має місію.

Українські радіопередачі — це, чуємо, „комерційні" підприємства, які „стоять" платними оголошеннями. Гаразд, а чим же вони мають „стояти", коли нема у нас ані установ, ані приватних багатіїв, які зняли б матеріяльну журбу з плечей керівника таких передач і дали б йому вільну руку: старайся лише, щоб авдиції були на якнайкращому рівні! Поки настануть такі світлі часи — керівник української радіопередачі іде на ризико великих витрат (кошти найманої ним години, гонорари за радіотексти, власні оголошення, інші адміністраційні кошти, податок) — і журиться, чи вони йому повернуться з оголошень та добровільних датків. А де винагорода за його працю, за витрачений час і за **в и м о т а н і** нерви?!

Тому, ті, хто не бачить у радіопередачах нічого, поза їх „комерційним характером", не бачить речі найважнішої: доброго культурницького діла, що його вони роблять. І тому, здається, насамперед українські радіопередачі вимагають позитивного підходу від наших людей, так би мовити, позитивного принципового підходу як до кожного українського культурницького діла. Щойно після того, як хтось заманіфестує своє принципово позитивне становище до тієї справи рідної культури, той дістає моральне право також критикувати те діло .Тоді та критика буде прихильна, а без прихильної критики не може обійтись ніяка здорова справа.

Не може обійтись без неї і та українська радіопрограма, яка дійсно хоче бути доброю. Тішитись з існування радіопрограми, бажати їй розвитку і заколисувати її самими тільки компліментами — не дуже кепська послуга самій радіопрограмі. Український радіослухач назагал дуже вдячний: він обов'язково шукає на своєму радіоапараті на відповідній хвилі й о відповідній годині української передачі. І до кінця слухає її. Коли ж критикує вислухане, то — здебільша — має слушність.

Алеж задовольнити масу слухачів із різних верств, різного ступня освіти й різного смаку — надзвичайно важко, якщо взагалі можливо! До того ж треба мати на увазі основну правду: високий мистецький рівень завжди вимагає високих видатків. Коли власник радіогодини хоче завеликих зисків коштом якости авдицій — то це зле. Але однаково було б зле, коли б він дав дві-три авдиції, витратив на них усі гроші, збанкротував і закрив взагалі „крамничку". Щоб могти платити гонорари авторам і музикам, щоб могти користати з фахових порад і замовляти у фахівців окремі авдиції — треба коштів. Знову ж чуємо, що гроші будуть, коли авдиція буде дуже добра. Це таке саме заворожене коло, як напр., з театром: відвідувачі прийдуть, коли вистава буде дуже добра, але, щоб поставити дуже добру виставу, на це треба дуже поважних грошей. Те саме з газетою, з книжкою. Компроміс, що його треба шукати в українських відносинах, мусить мати „діри", як кожний компроміс.

Українська радіопрограма — це добре, патріотичне, культурницьке, корисне і приємне діло. Такі авдиції зв'язують слухачів із рідним словом і рідною атмосферою більше, як усі найпалкіші маніфести. До речі: якби наші радіопрограми давали якнайменше патріотичних маніфестів, високолетних закликів і промовлянь до патріотичної совісти! Цікавий зміст авдиції, добре оповідання, гарний і гарно прочитаний вірш, добра музика — далеко легше і швидше приєднують слухача до рідної справи, як найгомінкіші гурра-патріотичні фрази з плоским змістом авдицій, банальною музикою і поганою аматорщиною.

У зв'язку з оголошенням про „4-ту Зустріч Слухачів Радіопрограми М. Мельника", можна лиш сказати, що за свого існування радіоавдиції П. Мельника у Ню Йорку значно „підтягнулись".

Вони, як і інші українські радіопрограми, варті того, щоб їх морально й матеріяльно підтримати. Особливо, коли вони самі знають і відчувають, що треба щораз вище „підтягатись" і шукати живого зв'язку з живими людьми: своїми слухачами.

І. К-н.

ПОВІДОМЛЕННЯ УКК

У СПРАВІ ПРАВНОЇ ОБОРОНИ І ДОПОМОГИ В ІМІҐРАЦІЙНИХ ТРУДНОЩАХ

Український Конґресовий Комітет Америки повідомляє про покликання до життя окремої Комісії при УККА, що буде зложена з представників Українського Конґресового Комітету, Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету і Товариства Американсько-Українських Адвокатів. Завданням новоствореної Комісії буде — робити відповідні заходи для оборони і допомоги тим українцям у цій країні, які опинились у важкому правному положенні внаслідок неточностей, яких вони допустились у своїх іміґраційних документах під натиском скомплікованих воєнних і післявоєнних обставин в Европі, зокрема під загрозою Ялтинських репатріяційних постанов і зобов'язань.

Негайно після того, як, на підставі великодушного американського переселенчого закону, для т. зв. переміщених — ДП — осіб, приїхала до цієї країни відносно поважна кількість українців та осіб інших національностей, країни яких опинились під совєтською владою, Український Конґресовий Комітет Америки з різних посередніх джерел мав інформації, що між новоприбулими є певна кількість осіб, які важкими воєнними і післявоєнними обставинами в Европі, зокрема для охорони себе і своїх родин перед рівнозначною зі смертю репатріяцією до Совєтів, були змушені допуститись деяких неточностей у своїх особистих документах, не маючи при цьому найменшого наміру заподіяти цим будь-яку шкоду інтересам і справам нової батьківщини та її громадян. Ці справи були відомі і відповідним американським властям та суспільним і громадським чинникам і, навіть були роблені спроби розв'язати всі ті проблеми переведенням відповідного закону, що, одначе, не дало бажаного результату.

В останньому часі відома справа П. Вальківця перед іміґраційними властями в Шікаґо знову звернула увагу на цю проблему та викликала помітне хвилювання серед частини нашого громадянства.

Для розгляду цієї проблеми відбулось у п'ятницю, дня 16 липня ц. р. окреме засідання Ради Директорів Українського Конґресового Комітету Америки, в якому взяли участь теж деякі члени Ширшої Ради, представники зацікавлених тими проблемами центральних установ та члени Товариства Американсько - Українських Адвокатів.

Наради відкрив і ними проводив Заступник Голови Українського Конґресового Комітету п. Д. Галичин. Основні інформації про дотеперішні рішення і заходи Конґресового Комітету та про резолюції, предложені йому ДОБРУС'ом в цій справі, подав п. В. Мудрий, Голова Комісії для Справ Організаційних і Зв'язку при Українськім Конґресовім Комітеті. Адвокат, Р. І. Смук, правний заступник п. П. Вальківця в Шікаґо, виголосив обширну доповідь про справу п. П. Вальківця, її історію та про судову розправу і її враження на прилюдну опінію.

Над цією доповіддю і щодо цілої справи взагалі відбулася дискусія, в якій забирали голос у першу чергу численно заступлені американсько-українські адвокати з Ню Йорку, переводячи основну аналізу правних проблем, зв'язаних із справою п. П. Вальківця. Інші дискутанти висловлювали думки про можливості і потреби відповідної правної оборони і моральної допомоги подібним до п. П. Вальківця жертвам складних обставин.

У висліді нарад ухвалено покликати до життя згадану на початку Комісію, яка в дальшому майбутньому займатиметься того роду справами.

Рівночасно Рада Директорів Українського Конґресового Комітету Америки, не маючи нічого проти праці зареєстрованого в стейті Ілліной „Товариства **О б о р о н и** Вальківця", звернула, однак, увагу на повну безпідставність та зайвість існування та діяльности створених досі у зв'язку зі справою П. Вальківця „Комітетів для Оборони Прав Людини", бо найкращою обороною прав людини є в цій країні Конституція, Хартія Прав та американське Правосуддя.

При цьому Український Конґресовий Комітет Америки вважає за потрібне ствердити, що ані справа П. Вальківця в Шікаґо, ані жадна інша подібна справа не дали досі причин до будь-якого хвилювання чи занепокоєння. Навпаки, американські власті виявляли завжди велике зрозуміння та повне співчуття до тих подвійних жертв совєтського терору, що під його тягарем попали в конфлікт з писаною буквою американського закону.

Ню Йорк, дня 26 липня 1954.

Український Конґресовий Комітет Америки.

Д. Мельник

Українські селяни оглядають американські фарми

Відрадним явищем на тлі нашої дійсности є українське студентство, що студіює у високих школах Заходу, а по закінченні тих шкіл стає до праці і перебирає досвід у всіх ділянках своїх професій. Тому і переведену 19 червня ц. р. Нюйоркським осередком Союзу Земель Соборної України (голова П. Ручка) за ініціятивою організаційного відділу СЗСУ (керівник Д. Мельник) екскурсію українських селян по американських фармах, можна вважати практичною спробою наблизитись до американського фармерства і пізнати його спосіб господарювання.

Екскурсією керував голова Асоціяції Американських Фармерів Вільям Кларк. З української сторони взяли участь 36 селян і професіоналістів. Як українсько-американські перекладачі були запрошені пп. Петро Григорович і Володимир Дубняк.

Українські екскурсанти, як гості Асоціяції Американських Фармерів, були запрошені оглянути американські фарми різних напрямків та особисто побачити методи їх господарювання. Ще при зустрічі, о 9 год. ранку, Вільям Кларк подав всім присутнім спеціяльно видрукувані інформації про Рокленд Ковнті в стейті Ню Йорку, на терені якого відбулась екскурсія. **Т е р и т о р і я** 115,000 акрів. 410 фарм. Річний прибуток 2,560,000 долярів. Фарми курячі, молочні, овочеві і городні.

Першою відвідано городню фарму. Гостей зустрів фармер зі своєю родиною, похилого віку, далекого німецького походження, Джордж М. Смит. Для нього це небуденна подія. Люди з-за океану, з Европи, нові американці. Так багато гостей він ще не мав на своїй фармі. На плянтаціях гудуть трактори. В коморах приготовляють мінеральні добрива. Виходять в поле оббризкувачі. Робота йде повним темпом. Але фармер з найбільшою увагою приймає гостей, показує їм увесь процес господарювання, дає пояснення і, усміхаючись, ставить типове американське питання: „Як вам це подобається?"

Містер Смит без претенсій. Він має 200 акрів землі, кілька тракторів, три авта, різні машини. Вирощує помідори, капусту, моркву, кукурудзу, перець. Найманих робітників не визнає. Працює сам з сином, часом допомагає дружина та де-хто з дальшої родини. Ми не питали, кого більше любить містер Смит, республіканців чи демократів і чи дискутує про це з своїми сусідами, — ми бачили, що він є добрий господар, любить свою працю і почуває себе щасливим, може тому, що не займається різними „ізмами". Ми вже виходили з подвір'я, коли місис Смит запросила нас оглянути ще їх мешкання. Це була справжня розкішна вілля, з середини більше подібна до якогось розкішного палацу. Радіо, телевізія, бібліотека, холодильник, пральня та інші машини викликали в присутніх недовір'я чи живе тут звичайний фармер.

Друга фарма, що її ми відвідали, була молочна. Власник її, Джеймс Ван Говтен, має 40 корів, що дають на день 1,600 кварт молока. Вся праця на фармі змашинізована, тому й не диво, що працює сам фармер, маючи лише одного робітника, і ніколи не відчуває перевтоми. Серед українських екскурсантів були селяни, що довгі роки працювали на різних молочних фармах в СССР, але вони дивувались такій великій продуктивності американської молочної фарми. В СССР на 40 корів треба було б щонайменше 8 робітників. Крім того, в СССР на фармах корову, що дає 30—40 літрів молока, називають рекордисткою, пишуть про неї в газетах і фотографують.

Не менше враження викликали й інші фарми: куряча та овочева.

Цікава була зустріч з колишнім польським воєннополоненим, що вже сім років в Америці і своєю власною працею розбудував велику курячу фарму, машинізовану найновішою технікою .Вільям (Вільгельм) Джорней пережив п'ять років у совєтському полоні, був у Києві і трохи говорить по-українськи. І може саме тому, що людина перенесла так багато горя, він любить і шанує працю і за короткий час розбудував модерну фарму, якою горяться навіть американці і показують її, як зразкову, екскурсантам.

Цей приклад змусив не одного з присутніх призадуматись — як би то добре було перенести цей досвід господарювання на свою землю, у свою, таку ж вільну як Америка, батьківщину, та зажити спокійно, в достатку, в добробуті, про який раніше й не снилось... А покищо, виїхати б з задушливого міста, від незвиклої фабричної праці, поселитись серед вічно прекрасної природи і зажити, як цей непомучений в „совєтському раю" пан-містер Джорней... Якщо він зміг, чого б і собі не спробувати? Сама ж держава сприяє!

Екскурсія закінчилась поамерикански, — пікніком, але з українськими піснями. А в них: і туга за минулим, і надія на краще майбутнє, і те що пережите, передумане і відчуте...

Як на почин, екскурсія вдалася добре. Треба сподіватись що цей добрий почин дасть і добрі наслідки.

З наших буднів

ТАКИЙ СОБІ СПОМИН...

Один з наших визначних авторів у недавно виданій своїй книзі висунув тезу, що галицьке село, до другої світової війни, було темне, провінційне, одним словом — сильно „закабалене".

Хотілося б мені сконфронтувати це його твердження з одним, маленьким епізодом із мойого життя, з-перед 18-20 років. Село, про яке пишу, було радше убоге та й не належало до найсвідоміших у повіті. Але — невпинно поступало вперед, як тоді писала наша преса.

Дивне враження зробило воно на мене, коли я вернувся додому після відбуття півторарічної військової служби на заході, в Познанщині... Стріхи, обороги, яблуні та груші вкрилися мереживом радіоантен! Тоді в Польщі вийшла була „мода" на дешеві радіоапарати - детектори, з т. зв. кришталиком, на слухавки. Голодна, як завжди, „наша" влада і від того стягала податок, чи не по три злоті за квартал, що в бюджеті селянина робило поважну позицію. Проте, мабуть, не збрешу, коли скажу, що на кожній третій хаті стирчала тичка від радія!

Зайшов я відвідати свого сусіда і камрата з давніх літ, Івася Мороза, що з ним ми колись, хлоп'ятами, займалися випасом худоби та й ходили разом до школи. Я залишив його в третій клясі початкової школи, а сам пішов до міста, вчитися на „пана".

Заходжу, бачу — на скрині лежить щойно принесене з пошти число „Нашого Прапору", журнал „Сільський Господар" і самоосвітні курси „Дешевої Книжки". Мій Іван сидить зі слухавками на вухах, немов який радіотелеграфіст з „Титаніка" і зосереджено слухає вечірнього комунікату. Саме тоді кипіла громадянська війна в Еспанії і перемога хилилася на бік націоналістів. Коло столика з радіоапаратом висить на стіні мапка Еспанії, намальована, як виявилось, таким грізним конкурентом п. Кулицького як мій приятель. Лінії фронтів були зазначені втичками, з білими і червоними головками.

Скінчилося передавання вістей, мій приятель зняв слухавки, відповідно пересував втички на своїй стратегічній карті, а потім уже привітався зі мною та зараз почав звітувати про ситуацію на фронті. З пам'яті сипав назвами місцевостей, гір, річок, фортів та укріплень, на міліметри, просто, вичислив, скільки білі здобули територій, а скільки червоні мали вбитих та ранених. Знав, як який розвідчик, скільки білі і червоні мають на фронті літаків, танків, гармат...

Я стояв і слухав його, як то кажуть, з роззявленим ротом, аж звітування перебила дружина мого приятеля, що прийшла кликати його різати січку для корови.

На другий день була неділя і шахова команда мого села вибиралась до сусіднього К. на шахові змагання. Хлопці запросили мене до участи: хотіли мати в репрезентації села „пана-письменника".

Село К. мало чудовий, одноповерховий Народний Дім, де приміщувались читальня, кооператива, молочарня і прекрасна театральна заля, якої бажаю ще нині українцям Нюйоркської Метрополії... На сцені, в тій же залі, відбулись наші змагання. Моїм противником був п. Іван Дата, поважний дядько, в білих порkeницях, з вусами бувшого ц. к. кавалериста. Розгромив мене в пух і прах! Потім, подаючи мені руку, сказав протекційно:

— Та ви добре комбінуєте, тільки граєте трохи „на чура". Варто б вам запізнатися з теорією. Прочитайте собі книжечку пана Присташа, або пана Попеля...

В загальному точкуванні наша команда перемогла і весела верталася додому, тільки мені було ніяково, що так ганебно провалився. Та хлопці потішали мене:

— Ти трапив на сильного противника. Дядько Дата — це великий математик. З голови розв'язує рівняння з двох і трьох невідомих, хоч ніколи не чув про якусь альгебру...

Ех, хотілося б мені, щоб тоді поміряв був свої сили з дядьком Датою і той шановний автор, що тепер так гладко пише про темноту і „закабалення" нашого села...

Ікер.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Джерзі Сити, Н. Дж.

Угнівський Празник.

Товариство „Угнівщина" в Джерзі Ситі, Н. Дж. влаштувало дня 6-го червня 1954 р. оригінальну імпрезу під назвою „Угнівський Празник Вознесіння". Вона була подумана як символічне наслідування храмового свята Вознесіння, що його на Рідній Землі щороку дуже врочисто святкували мешканці міста Угнова та довколишних сіл в Равському повіті. Весь прибуток з імпрези був призначений на видання історії Угнова й Угнівщини.

У гарно прикрашеній залі Українського Народного Дому при Фліт Стріт зібралось того дня поверх 200 осіб, здебільша уроженців і колишніх мешканців Угнова й Угнівщини з родинами, та запрошених гостей. Вони прибули зі стейту Ню Джерзі, нюйоркської метрополії та сумежних стейтів. Їхні очі були звернені на сцену залі, де був построєний імпровізований вівтар, а над ним ікона Богородиці, прибрана українськими вишивками. В год. 3-й попол. місцевий парох о. декан В. Лотович в сослужінні оо. декана М. Гіля, М. Михайлова та З. Бачинського відслужив при цьому вівтарі молебень до Пречистої Діви, а відтак панахиду за впавших за волю України й померлих земляків з Угнова й Угнівщини.

Після того почалась друга частина імпрези, а саме спільна гостина. Зібрані засіли до трапези, обильно заставленої старокрайовими стравами. Почесні місця зайняли священики, члени Управи Тов-а „Угнівщина" та визначніші гості. Довголітній голова Товариства п. Микола Петришин, як господар, привітав короткою промовою присутніх та згадав зокрема померлих земляків, а приявні вшанували їх пам'ять вставанням з місць. Провід на гостині голова передав як „товстмастерові" адв. Ваґнерові, що — як звичайно — вив'язався прекрасно з цього завдання та зразу викликав в учасників погідний настрій. Гостина проходила в незвичайно сердечній атмосфері. Знайшлись тут за спільним столом давні поселенці поруч новоприбулих, старші віком громадяни поруч молоді, народжені в Україні поруч уродженців Америки. Були й такі, що прибувши нещодавно до ЗДА, оце вперше зустрінулись з земляками, яких не виділи впродовж десятків років. А всі вони почували себе одніею сім'єю, всі линули думками на Рідну Землю, до своїх залишених жител та на тлі спогадів наче ще раз переживали пережите минуле. До піднесення настрою причинились у значній мірі промови та народні, стрілецькі й повстанські пісні, що чергувались одні з одними. Промови виголосили: о. декан Лотович, о. декан Гіль, пані Вагнер, д-р Козак, о. Михайлів, мґр. Стецура, о. Бачинський, п. Вук і д-р Білозор. Усі промовці зворушливими словами підкреслювали з признанням оту, зрештою відому, просто фанатичну любов і прив'язаність мешканців Угнова й Угнівщини до всього, що рідне, українське, — зокрема ж до своєї віри, нації, мови, землі, до прадідних прегарних звичаїв, з традиційною ношею включно. Цю любов виявляли вони завжди і всюди. В Краю своєю високопатріотичною поставою при кожній нагоді, а особливо дуже видатною участю у збройній боротьбі за державну незалежність в рядах рідного Війська та зорганізованого підпілля, на еміґрації ж спонтанним відкликом на національно - громадські потреби так загального, як і місцевого характеру. — „Дім Українського Інваліда", „Рідна Школа", „Просвіта" та інші старокрайові установи не раз відчули щедру жертвенність заокеанських братів з Угнова й Угнівщини. Від них поплили обильні датки на розмалювання угнівської церкви, а фонд для видання пропам'ятного альманаха про Угнів й Угнівщину завдячує своє постання ни не виключно угнівським поселенцям Америки й Канади.

Наприкінці спільної гостини секретар Тов-а „Угнівщина" д-р Я. Микулович прочитав під оплески присутніх привітальні телеграми, що наспіли: від довголітнього останнього пароха Угнова о. декана О. Трешневського, далі від оо. М. Гумовського, д-ра І. Макара та М. Козловського, вкінці від Філії Тов-а „Угнівщина" в Монтреалі, Канада.

Після того голова п. М. Петришин висловив подяку всім, що взяли участь в імпрезі, зокрема тим, що своїм трудом причинились до її влаштування, а присутні відспівали молитву „Боже Великий, Творче всесвіту" та національний гимн. — Офіційна частина імпрези закінчилась. Одначе ніхто не відходив. Учасники поділились на більші й менші гуртки та при звуках музики до пізньої ночі проводили час на свобідній розмові й товариських розмовах.

Імпреза була дбайливо підготована та переведена справно і з повним успіхом моральним та матеріяльним. Заслуга в цьому Управи Товариства „Угнівщина", а зокрема створеного для цього Комітету, що складався з пп: М. Петришина, М. Барана, Гр. Салюка й д-ра Я. Микуловича. Гостинною частиною орудували членки Тов-а „Угнівщина" під проводом пані Т. Павлик.

Д-р Іван Козак.

✝

Минула перша річниця смерти нашого любого
Стефана Періжка,
а пам'ять про нього вічна у наших серцях.
Сестра і шваґер
К. Боднар